Systematische gezondheidsfollow-up voor patiënten met een verstandelijke beperking

Haio: Van Casteren Anke , KUL
Promotor: COLLIERS Annelies , U.A.
Praktijkopleider: DECOSTER Tania , Maes Jitse , VAN RAEMDONCK Veerle , Wille Saskia

Context: Personen met een verstandelijke beperking (VB) ervaren belangrijke ongelijkheden in de gezondheidszorg. Zij hebben een hogere prevalentie van somatische en psychische aandoeningen, een verhoogde (deels vermijdbare) mortaliteit en ontvangen minder frequent preventieve zorg. Communicatieproblemen, organisatorische drempels en onzekerheid bij huisartsen bemoeilijken tijdige diagnose en adequate opvolging. Internationaal tonen systematische gezondheidscontroles in de eerstelijnszorg positieve effecten op het identificeren van niet-gediagnosticeerde zorgnoden. In Vlaanderen ontbreken echter concrete richtlijnen en gestructureerde instrumenten voor systematische gezondheidsopvolging bij personen met VB.

Onderzoeksvraag: Deze kwalitatieve studie heeft als doel de haalbaarheid van het gebruik van de PGO-VB vragenlijst (Pro-actief Gezondheidsonderzoek voor mensen met een Verstandelijke Beperking) in de Vlaamse huisartsenpraktijk te onderzoeken, evenals de ervaringen van huisartsen en patiënten. Daarnaast worden de barrières en opportuniteiten voor implementatie in kaart gebracht.

Methode: In deze kwalitatieve studie werd de PGO-VB vragenlijst, oorspronkelijk ontwikkeld in Nederland en taalkundig aangepast aan het Vlaams, geïmplementeerd in de eerstelijnszorg. Huisartsen bezorgden de papieren vragenlijst aan geselecteerde volwassen patiënten met een mild tot matig verstandelijke beperking, die deze zelfstandig of met ondersteuning invulden. Tijdens een aansluitende consultatie werd de vragenlijst systematisch overlopen. Er werden achttien semigestructureerde interviews afgenomen (negen huisartsen, negen patiënten met of zonder begeleider). De interviews werden audio-opgenomen, woordelijk getranscribeerd en thematisch geanalyseerd met behulp van NVivo.

Resultaten: Negen huisartsen en negen patiënten werden geïncludeerd in de analyse. De vragenlijst werd door huisartsen ervaren als volledig en systematisch, maar ook als lang en tijdsintensief. Patiënten bleken de vragenlijst moeilijk zelfstandig te kunnen invullen. Het gebruik van de vragenlijst bevorderde de systematiek en volledigheid van zorg, vergemakkelijkte het bespreken van gevoelige thema’s en hielp patiënten om klachten te benoemen. Hoewel nieuw verkregen informatie niet steeds als klinisch relevant werd beschouwd, droeg de vragenlijst bij tot een beter begrip van de patiënt. Huisartsen achtten systematische screening bij personen met VB haalbaar binnen de praktijkcontext, mits aanpassingen. Patiënten ervaarden het gebruik van de vragenlijst als positief en voelden zich beter begrepen.

Conclusie: De PGO-VB vragenlijst wordt door Vlaamse huisartsen ervaren als een waardevolle, patiëntgerichte tool voor systematische gezondheidsopvolging bij personen met een VB. Praktische drempels, waaronder tijdsinvestering en nood aan ondersteuning bij het invullen, vragen om verdere optimalisatie van het instrument om implementatie in de huisartsenpraktijk te vergemakkelijken. Patiënten ervaren de systematische gezondheidscheck en het gebruik van de PGO-VB als positief, omdat ze het gevoel hebben dat de arts hen beter begrijpt.